

SZARVASI ÚJSÁG

Hetilap, a társadalom, közgazdaság és irodalom köréből.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Égész évre 6 frt. — kr.
Félévre 3 frt. — kr.
Negyedévre 1 frt. 50 kr.

Egyes szám ára 12 kr.

MEGJELENIK:

hetenként egyszer, vasárnap.

Az előfizetési pénzek, úgy a lap szellemi részét
illető közlemények a szerkesztőhöz Szarvasra
szíjazendők.

A nyilt-térben minden garmondsor díja 25 kr.

HIRDETÉSEK

jutányos áron vétetnek fel.

A hirdetések az „Arpád” irodalmi és nyom-
dai intézetbe küldendők.

Budapesten lapunk számára hirdetéseket el-
fogad Jaulusz Gyula Dorottya utca 11. sz. tovább
A. V. Goldberger, servitater 3. sz. alatt.

Ragályos betegségek és az iskola.

A közegészségtan, vagyis az egészség fentartása s a betegségek meggátlásának tudománya napról-napra nagyobb tért viv ki magának, míóta annak tudatára jöttek, hogy az ez irányu kutatások a társadalomra legalább is ép oly hasznosak, mint azok, melyek a betegségek gyógyítását tűzik feladatul. Egy része e tanoknak az állam vagy a hatóságok által az egészségügy öreiül rendelt tisztí orvosok belátása, jóakarata folytán van hivatalva a közönség egészségét veszélyeztető ártalmak megelőzésére, elhárítására működni. Csakhogy még az egészségügyi törvénynek is egyedül akkor lehet sikere, ha a nagyközönség irányadó művelt tömege az államot e magasztos feladatában készséggel s értlemmel támogatja. Ezért tökéletesen jogosultnak és nemes feladatnak tartjuk e czélt: az egészségügyi ismeretek terjesztését.

Figyelmes és gondolkozó tanterfiak szóbeli közlései s újabb orvosi buvárok számos közleménye után kétségkívül hogy mindennemű ragályos betegségnél, mint himlő, vörheny, kanyaró, hökhamu stb. a ragályzás igen gyakran a gyermekeknek az iskolatermekben együttléte folytán történik, akár akként, hogy a tanulók közt néhány valóban beteg vagy üdülő gyermek nagyon korán tért vissza az iskolába, akár pedig, hogy beteg gyermekkel érintkezés következtében azok egészséges testvérei hurczolják be a ragály anyagot az iskolákba, akár végre akként, hogy a teljesen felgyógyultak nem fertőtlenített ruháikban csepeleik be a ragály anyagot, Ha oly tanítónál ki pontosan ügyel azon sorrendre, melyben a tanítványok ülnek s ezek mulasztásait feljegyzzi, utána nézünk, mily sorfolyamatban estek osztályának ta-

nítványai ragályos gyermekbajokba, arra fogunk jönni, hogy az iskolaszomszédok, (tehát oly gyermekek, kik egy előbb beteg mellett ültek) ép oly gyakran, sőt még gyakrabban lesznek ragályozva, mint az elébbi betegültek testvérei, bizonyágául annak, hogy járványoknál az iskolákban a ragályzási veszély még nagyobb, mint a házi körben, annál is inkább, mert hol egy, avagy több gyermek megbetegül, a szülék önként vagy orvosi tanácsra mindig csak foganatba vesznek a ragályzás terjesztése ellen egy s más óvóintézkedést.

Hogy ezen körülmény közvetlen folyománya az ily helyen a gyermekkor nagyobb betegülése s halálozása, szükségtelen róla szólanunk.

Nézzük most, mi kell s mit lehet tenni ez irányban.

Tudjuk igen jól, hogy rendezettebb helyeken s hol az iskolák különös orvosrendőri felügyelet alatt is állnak — meglehetősen el tudnak bánni a járványokkal, ha látják, hogy kiört és dühöng, itt is, mint másutt, végső esetben bezárják, felosztatják az iskolát.

Mi azonban ne menjünk egyszerre ennyire. Mi most próbáljuk az iskola jótékonyágát a gyermekek számára fenntartani és csak az iskola általi járványterjesztést állítani a dolog élére, semmi szin alatt sem helytelénitvén közegészségi szempontból, minden lieves gyermekjárvány esetén az iskolák beszüntethetésének lehetőségét, sőt szükségét, a mint hogy a gyakorlatban csakugyan be is szüntettetik sokszor, de természetesen nem óvrendtani tekintetből, hanem egyszerűen azért, mert a járvány már annyit tanítványt, lb-

fektetett a lábáról, hogy az iskolatartás önmagától megszűnik.

Hogy az iskola járványos gyermekbetegségek ragálygóczává ne váljék, kicsinyben az elzárolás zárlat behozatala ajánlatos, mely oda megy ki, hogy minden ragályos betegségben szenvedő, vagy ebből üdülő gyermek, betegsége napjától számított 6-8 hétig az iskolába be nem hocsajtandók. Ha nem iskolába járó testvér lenne ily beteg, ennek iskolás testvéreire szintén áll a hat-nyolcz hétig tartó zárlat.

Ezen javaslat keresztülvitelének útjában egyetlen tagadhatlanul nagy, de nem legyőzhetlen akadály áll, Nevezetesen az, hogy a tanítónak értesülnie kell tanítványai lakásaiban fellépő ily ragályos betegségek minden egyes esetéről.

Ha valamely helyen nagyobb mérvben uralkodnak a gyermekek közt ragályos betegségek akkor ez különleges értesítések nélkül, is a gondos tanító figyelmét nem kerüli el s teljes erejéből megteszi a szükségeseket ha tudja s meg van arról győződve. miszerint az iskola lényegesen hozzájárul az ily betegségek terjesztéséhez Természetesen másként áll a dolog, ha csak egyes, szórványos ily kóresetek jönnek elő, Különösen ilyenkor, de általában minden betegség folytáni iskolamulasztás esetén a következő eljárás volna ajánlandó:

A tanító, mihelyt értesül arról, hogy tanítványa beteg, tudakolja minemü betegségben szenved s kétes esetekben orvosi bizonyítványt kérjen s a betegségi nemet az iskolamulasztók rovatába az illető neve után írja be. Legegyyszerűbb volna, ha a tanító egyöntetű nyomtatott mintával láttatná el, melybe az illető gyógykezelő orvos a beteg tanulónak egész röviden csak betegségét írná be.

Az ily bizonyítvány azután a körülményekhez képest elég lenne arra, hogy a beteg gyermek szüleinek meghagyatná, hogy gyermeköknek 6-8

hét eltelte előtt az iskolában megjelenni nem szabad és hogy akár egészséges, akár beteg testvérei hasonlóképen zárlat alá esnek. Ez utóbbi szabály ellenőrzését a tanító, vagy nagy városokban az iskolaszék rokonsági táblák készítése által igen megkönnyítheti. Oly gyermekek, kik nem saját szüleiknél, hanem más gyermekes családoknál ápoltatnak, természetesen épugy tekintendők, mint az utóbbiak gyermekei. Régi tapasztalat szerint a gyermekek közt uralgó járványok rendszeren először a család idősebb gyermekeit támadják meg; ebből következik, hogy a magasb osztályok tanítói e körülményre különös súlyt fektessenek s ne mulasszák el azonnal tudtul adni az alsóbb osztály tanítójának, ha osztályukban különösen több tagu család gyermekénél ragályos betegség fordul elő. Az ily közlésnek azon jó eredménye lenne, hogy az alsóbb osztályok tanítói a megbetegült öregebb testvér testvéreit az iskolalátogatás alól azonnal felmentenék. Ha ez elmondottak szigorú pontossággal keresztülvitetnének, meg lenne azon haszna hogy nem csak a ragályos betegek, hanem azok is, kik anélkül, hogy voltaképp betegek volnának, eshetőleg a ragályanyagot behurcolhatják s egészségesekre átültethetik, az iskolától távol tartatnak s így az iskola a járványok behurcolásától s az iskolában levő tanulók a ragályozástól biztosítva lennének.

K. L.

A Szarvasi panszláv agitációhoz I.

Tatay István főgymn. igazgató urtól a következő nyilatkozatot vettük :

Válasz egy interpellációra

A szarvasi ujság mult számában a „Hlasznik“ című magyar piszkoló tó' lapnak nem ugyan az ifjuság közt, hol nem szabad, de igen a szarvasi lakosság közt való terjesztése

T Á R S A G

A „Betekints.“

Falu szélén áll a „Betekints“
Se' jó bor, se' szép lány benne nincs ;
Mégis hangzik ott a vig ének,
Muzsikálnak a legények.

Tánczolnak az asztal tetején.
Itt látszik meg, hogy ki a legény !
Kötekednek, sokszor reggelig.
Vége az, hogy egymást megverik.

Csakis arról híres e csárda,
— Másképp bele senkise járna. —
Én is azért járok oda ki :
Hátha lebunkózna valaki.

O. M.

Es ő legyen a t ur d.

— Amerikai történet. —

— Itt áll, itt a legtekintélyesebb könyvben : isten könyvében meg vagyon írva és a tapasztalatokban gazdag szedő kövér betűkkel szedte ki. Amit nekünk a biblia mond, az parancs, és én remélem, hogy először és utóljára történt kedves, édes gyermekem, hogy ezt a kérdést firtattuk.

Igy szólt empáhtikus hangon Dorkas Pitt ur és gyöngéden megcsókolta gyönyörű szép menyasszonyának, Adának, csodás kis kezét, azután becsapta a könyvek könyvét, melyből bizonyítékait merítette és becsapta a genezis ezüst kapcsait.

A szép leányka töredelemmel hajta le gyönyörű szőke fürtös fejét és kék szemében könnyek csillogtak.

Ennek látása legyőzi a szerelmest. Pitt ur becsókolta

határozott összefüggésbe hozatik egy öreg tanárunk személyével, azéval, ki félszázad óta a magyar tanügy terén szerzett érdemeiről és magán kedvtelésül ápolt slavophiliájáról ellenmondásszerű kapcsolatban ismeretes. Vonatkozva erre a személyi tekintetből bennünket kinosan érintő leleplezésre, felvagyunk, úgy látszik, hiva nyilatkozásra. És azért, habár én az interpellált „főgymnáziumi igazgatóságban“ a legkisebb személy vagyok, nehogy nekem valaki „agyonhallgatási“ gondolatot tulajdonítson, bátor vagyok ama czimzetet magamra érteni, megjegyezve, hogy jelen válaszomat lényegben magáévá teszi esperesünk is, kinek nevében meg vagyok bízva azt is kijelentem, hogy ő a Hlasnikot nem járhatja s ily fajta olvasmányokkal nem él.

Válaszolom pedig, amint következik.

Tanártársaimmal együtt megütődéssel olvastuk az interpellációt úgy tartalma, mint hangja miatt. Kétségtelen ugyanis, hogy magánközlés nyomán szintén megértettük és megszívtük volna azt, de az ily dolgokban tisztelem a sajtó jogát s hivatását s felismerem, hogy a cikkíró egy magas kötelességet teljesít ett, a midőn a magyar államellenes áskálódásokat — a t a l á n o s s á g b a n s z ó l o k — a polgári társadalom felkutatott rejtekeiből a nyilvánosság elé idézi. Részemről nem találok szót, mely méltólag kárhóztassa azok eljárását, kik nem átallják a létében annyifelől fenyegetett nemzet ellen még fajgyűlöletre szítani és (ezt nem Koren szelid, naiv szelleméhez mérve mondjuk) panszláv eszméikkel megmételyezni azt ami vallásos, hü kedélyű tót népünket, mely annyi százados együttlakás óta hazául csakis a magyar földet, mint ilyent szereti; mely külön történet igénye nélkül a magyarok történetében olvad fel egyéniségével és a magyar nemzet hőseiben saját hőseit énekeli; mely valahányszor szabadságért vagy valamely nemzeti gondolatért küzdött, vérzett, a magyar zászló alatt láttatott küzdeni, vérzeni, a nélkül, hogy krónikáinknak csak egy lapján is tót lázadás találtatnék följegyezve; azt a mi népünket, mely függetlenségi háborunkban is az első ágyudördüléstől egész a fegyverlerakásig tömötten állt a magyar honvédseregben, sőt odafönn az áruló Hurbán cseh-morva fanatikusaikat minélkülünk, — saját fiaival söprette el. De ha ezt a mindig jó és hü, tőlünk leginkább anyanyelvében, melynek tisztelet, eltérő népet a nemzet ellen lázítani a hon bármely zugjában is bűn, melyet irtani kell: úgy kész botorságnak tartanám e lázítást üzni, vagy eltérni itt Szarvson. Magyarország eme geographiai szí-

nedves nyomokat és többé-kevésbé bocsánatot kért. Azonban csak többé-kevésbé, — bensőleg teljesen el van határozva, hogy a kormányt biztos kézzel ő fogja magához ragadni . . .

* * *

Hogy miből keletkezett tulajdonképen az a kis pörpatvar? Hat annak leginkább Molly Pitt, a völegény tulajdonnövére volt az okozója.

Molly épen olyan hajthatatlan vasfejű volt, mint bátyja Dorkas, s minthogy még nálanál is daczosabb, vastagnyakubb emberrel, Ben Allarddal járt jegyben, a keményfejű jegyepar azon tétel fölött kapott össze, melyet Molly látott jónak felállítani, hogy t. i. ő — már, mint az asszony — a házasságban is megtartja szabadságát és erősen azon volt, hogy a nászutat Európába tegyék meg.

Ada is ebben a véleményben volt és naponta kérte jegyesét, hogy nászutjokat terjesszék ki egy a kontinensre tendő utazásra is.

— Adám, kedvesem, — erősíté a fiatal ember az nem

vében, hol maga az elválasztó nyelv is leginkább csak 'egyházi — vallási varázsszal és részben családival bir; különben élet, — beszéd — és gondolkozásmódban, viseletben és innettul — mondhatni — irodalomban és művészetben semmi válaszfal. Sőt lévén a dologban esetleg egy tanár neve — nem ugyan tanári, de polgári minősége szerint — inkriminálva — félő, hogy a felekezet egésze iránt balhiedelemre nyujtatik táp bizonyos gyanusítani szerető, illetve oly olvasóknak, kik mert az evang. felekezet középtanodái országos viszonyaival és történetével ismeretlenek, a felekezet keblében advalevő soknyelvüségéről igen, de azon minden hazafira nézve vigasztaló nagy tényről, tudomást nem vesznek, miszerint széles e hazában, a pártos erdélyi szászokat kivéve, más mint magyar tanyelvű, evang. középtanoda nem áll fenn; s ami több, míg a nyelvharctól feloldott reformatusok intézetei a magyarságot tekintve inkább a fentartás kötelességére vannak utalva, addig az evangelicus gymnasiumok — humanismus és vallás mellett — különösen a magyarságnak mindannyi küzdelmes előhadai, beolvasztó telepjei. És köztük kiválóan áll ez a szarvasi főgymnáziumról, melyben ugyan soha nemzetiségi társulás fejét felütni sem merte, ellenben oly ifjak, kiknek nem egészen magyar az anyanyelvök, évenként szinte százával assimilálódnak az intézet légkörében, és így különösen Koren ittléte óta és működése daczára. Mely történelmi és statisztikai igazság világitása mellett immár Korennek magánkedvtelésül üzött tót-nyelv kultusát; inkább így czimzeném, mint panszlavizmusnak — tárgyiasabban megíthetjük, ezzel eljutva a felvetett sajnos kérdés személyi részére. Ugyanis az általam feltüntetett s a panslavoktól nem egyszer dühösen registrált gyors assimiláló processushan 26 év óta soha sem tapasztaltunk Koren részéről a magyarosodás ellen hátramosztást, és az innen kikerült és tényleg Békésben és magán Szarvason tanítókul és papokul sat. alkalmazott férfiak egyikén sem látni a szláváságnak, de igen a rajtuk határozottan kifejtett magyarságnak öntudatos kinyomatát. És miért így? A tárgy komolyabb, semhogy a ruczákat költött költőstyu k trivialis hasonlatával éljek; a kartársak ellensúlyozó hatását szintén nem kicsinylem: de Koren oktatói vallásosságának egyik fővonása, mely őt azon pályakezdet óta, hol Osztróluclukyt, a Sárkányokat, a Petőfiéket és Keményeket oktatta, egész mostanáig jellemzi, a tények következetes sorozata által abban nyer kifejezést, hogy bármi élénk az ő nyelvi és irodalmi rajongása más irányban,

járja. Én ilyen időben mikor a pénzügyi viszonyok annyira ingadozóak, nem hagyhatom el hónapokra New Yorkot, minthogy egész vagyonomat értékpapírosok képezik. — Mindent pénzzé akarok tenni, s ha kedvesebb haszonnal is; de biztosabban elhelyezni; ha ez megtörtént, akkor aztán mindig ráérünk egy európai utazásra.

— Ah bah! veté közbe Molly s ezek jelentéktelen kifogások. Te és Ben mindig egy nótát fujtok, Ada és én pedig másképp tánczolunk. Mi Párisba akarunk menni nászutra és ezt a szándékunkat végre is hajtjuk — szavamat reá.

Benjámín Allard és a szép Ada hallgattak. Mindketten az ugorkafára kapott emberek voltak s előbbit csak okossága tette. Dorkás társává s Molly völegényévé, valamint Adának rendkívüli szépsége győzte le a gazdag, akaratos Dorkást. Mint ügyes diplomata bevérték az időt, illetőleg a kötelező formalitásokat a földi és menyei bíró előtt hogy hitvestársuk autodidaktikus parancsainak egy hatalmas vetoval álljanak szembe.

* * *

a tanodában nem ez nála az elhatározó elv, de a hivatala szerint kötelesség, melynek amant alárendeli. Különben a latinnak leszorulta óta mást, mint a magyart, nem is használt a n nyel v ül. És ha mégis némi reflexiók egynémelyünkönél felmerülnének, ezek bátran elnémulhatnak szemben a ténnyel, hogy a különben oly érdemkoszorus tanfőrfiú lépése immár csak rövid idő kérdése, intvén őt nemcsak saját kora és önérzete, de az újjászült nemzetszellem tömörrültebb erejének magas hullámcsapása is, mely az elaggott szintelen, tétovázó, egykori jeleseket, lesodrással fenyegeti a köznevelés teréről. Ennyit Korenről a tanfőrfiről. Most csak röviden a l a p t e r j e s z t ő r ő l. Előrebocsatom, hogy az interpelláló urnak igaza van abban, hogy az „igazgatóság“ az egyes tanárokat az iskolán kívül gyakorlott egyéni szabadság tekintetében nincs jogositva korlátozni; másrészt azonban ily esetben, milyen a fenforgó, nem annyira jogában, mint kötelességében áll őket az intézeti missió nevében ellensúlyozni. Történt is ez ismételve, de a tapogatózó hírek következtében az igen tisztelt férfiú általam kérdezve, azzal nyugtatott meg, hogy ő: „pánszláv vagyis hazaellenes lapot vagy nyomtatványt nem terjeszt“. Most ő az ujságbeli leleplezés folytán újfent külön is, meg az egész tanárkar előtt is kérdőre vonatva, kijelentette, hogy „ő a Hlasznik mellett csakis úgy, mint népies tötségben írott és gazdasági ismereteket terjesztő, e szerint ártalmatlan jámbor tartalmu lap mellett jóhiszeműleg érdeklődött, csakis utóbbi időkben lát vala abban is némely botránys vonatkozásokat“ „kijelentette azonban azt is: hogy „senkinek a házához nem ment előfizetöt gyűjteni, de a hozzá jött előfizetők javára a közvetítést elfogadta.“ Az igazgató azonban midőn a multa nézve a különben oly véghetetlenül tisztelt kartársnak, úgy maga, mint a testület nevében legmélyebb sajnálatát kifejezte, ugyanakkor őt jövőre ezen és hasonló szláv lap vagy nyomtatvány bármily módon leendő terjesztését ő I eltiltotta, még pedig oly a tanárkartól egyhangulag elfogadott szigorú záradék mellett, miszerint e tilalom áthágója első esetben azonnal a tanári kar kötelekéből önként kiválnak tekintetik. Miután pedig e végzést az inkriminált férfiú maga is minden tartalék nélkül magáévá tette: kérnök, hogy ezzel a közviszsatetszést kellett egész dolog minden irányban befejezettnek tekintessék.

Tatay István

főgymn. igazgató

* * *

A két part egy szép márcziusi nap látta együtt Hymen templomában. Unokatestvérek és sógorok, barátok és ellenségek mindkét nemből dobáltak az elropogó fogatok után csokrokat és papucsokat a jövő napok szinbolumait.

A két menyasszony még egyszer átölelte egymást és egyetértő kacsintással suttozták mindketten a jelszót: „Parisba.“

Azután Molly az ő Benjével ennek szüleikhez utazott Texasba; Dorkas pedig a szép Adával Marylandba.

Adát már az első allomáson teljesen magánkivül ragadá Baltimore. Mennyire örül, hogy régibb imádóit Tomot és Fimet viszont fogja láthatni.

Dorkas arcza megnyulik s úgy vélekedik, hogy Baltimore márcziusban már nagyon is forró, talán jobb volna Philadelphiába menni.

Oh, Ada oda még sokkal szivesebben megy, hiszen ott van Baker ezredes, ki oly isteni módon lejt a keringőt, annak oldala mellett még egyszer egy est királynője lesz

— Ugy hát ott van Baker ezredes, kinek arczképét az az én parancsomra — ízé, kívánságomra eltépted?! Ada

Midőn a fentebbi nyilatkozatunk, mely a gymn. igazgatóság hazafias erélyének egyik újabb tanujelét képezi, örömmel engedünk helyet lapunkban, annak csupán végsorára teszünk megjegyzést, kijelentvén, miszerint ha a történet leleplezések, mint a közlemény mondja: „közviszsatetszést kellett“: az bizonyára csak a tények megdöböntő voltából eredhetett, mert lapunk való, igaz tényeket constatált, s pedig azon reményben, hogy a kellő orvoslást sikerül illetékes helyen ki eszközölni. Így történt. Lapunk megtette kötelességét, s hogy nem eredménytelenül: azt a gymn. igazgatóság erélyének köszönhetjük

Szerk.

II.

Koren István főgymn tanár urtól a következő nyilatkozatot vettük:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A „Szarvasi Ujság“ legközelebb megjelent két számában ellenem oly vádak emeltettek, hogy erkölcsi kötelességemnek tartom önigazolásom szempontjából, de még inkább a közönség megnyugtató végett, teljesen objectiv alapon védelmemet a következőkben előterjeszteni. Legyen kegyes méltányossági tekintetből lapjában helyet adni soraimnak.

Panszláv agitálornak, a panszláv eszméknek Szarvason egyik fő fő apostolának neveztettem el a fentidézett lapokban. A panszláv szó oly általános, hogy avval már azok is bélyegzetnek, kik az anyai szlávnyelvüket szeretik, szláv könyveket olvasnak és szlávul helyesen írnak. Részemről a panszláv elnevezés alatt oly egyéni tevékenységet értek, melynek célja az, hogy Magyarországon a nemzeti egyenjogúság ellenére a szláv fajnak politikai suprematiája elérjék, — szláv uralkodási vágyat. Vannak-e valóban Magyarországon ilyen emberek, nem tudom, de hogy én nem tartozom azok közé az kiviláglik tetteimből. Csendes elvonultságban híven élek hivatalomnak, szakmáimnak: a latin, magyar, és német nyelvgrammatikai ismeretek s az állat és növénytan tudományok terjesztésének, a mi reám van bízva szentelem időmet. A szláv nyelvet már évek óta nem tanítom, ámbár az egyház pályára készülő több ifjak arra évenkint felkérnek, még pedig azért nem mert az politikai vádakra szolgáltat alkalmat. Semmi titkos társasággal összeköttetésben nem állok. Képviselő szavazati

ezennel kijelentem, hogy nem megyünk Phiadelphiába. Remelhetőleg Chicagóban nincsenek ilyen érdekes ismeretségeid? Kérdezgeté Dorkás felindulva

Ada nem tudott hova lenni örömeiben.

— Chicagóba, oh az pompás, — hisz ott van — —

Itt aztán hirtelen félbeszakítá magát és hizelegve kérte férjét:

— Oh édes kedvesem, menjünk Chicagóba!

Dorkás alig képes uralkodni féltékeny dühén.

— Nem, nem fogunk elmenni Chicagóba, válaszolt indulatosan és a szelid Ada rezignálódva mondja reá:

Nem bánom, anova akasz — csak Európába ne!

Dorkas meghökken

— Miért ne oda? kérdezi csodálkozva és fakgatni kezdé Adát.

De hiába, az asszony halgat mint a sir.

* * *

Sok, sok kérdés, fakgatás, fenyegetés és végül

jogommal a jelenlegi országgyűlési többséget, a szabadelvű pártot támogatom.

De hát miért közvetitek előfizetéseket a Hlásznikra? A tisztelt szerkesztő Ur nagyon csalódik, ha azt hiszi, hogy ezen cselekményem indítórugója alkotmány ellenes nemzetiségi törekvés. Korántsem! Annak egyedüli oka az, hogy az engem önkénytelenségű felkereső hasznos ismeretek után vágyó embereknek, céljuk eléréséhez segédkezet nyújtsak. Ők a Hlásznikot, mely 11 év óta minden hónapban egyszer jelen meg, melyben a nép sok hasznos ismeretet közölve talál (csak nagyon sajnós, hogy jelesen a folyó évben nemzeti kifakadásokat is) önszántából, nem bizonyos apostolok buzgólkodása folytán, keresi, olvasni kívánja

És milyen emberek azok, kiknek ez év elején és most már utoljára előfizetést eszközöltem? Öregek, többnyire szegények, kiktől egy forint előfizetés is nehezen telik (a vagyonosabbak a népkörök tagjai,) nagyobb részt tanyákon és szőlőkben lakók, magyarul vagy keveset vagy épen nem tudók, becsületes emberek, kik politikával nem is foglalkoznak, hanem a nehezen megtakarított egy forintért szellemi táplálékot keresnek, melyeknek a magyar nyelvben írt könyvet ajánlani eredménytelen kísérlet volna. Mennyi igazságot foglalnak magokban azon kifejezések hogy a „Hlásznik“ minden sorából a magyarság eleni veszett düh tájtézkik, azt azok tudják, kik a „Hlásznik“-ot olvassák; szarvasi olvasói nem sokan találhatnak benne, mert nem dühöngnek, és nagyon szerelnének magyarul tudni ha módjukban állana. Ezek is azon alföldi tótokhoz tartoznak, kiktől megnyugvással állíthatni, hogy jó hazafiak. Külömben az én nézetem az, hogy ezen lapot is kísérje az illető hatóság figyelemmel s ha abban büntetendő cselekmények fordulnának elő, van még sajtó bíróságunk, hozzon ez felőle igazságos ítéletet. Én azonban ezen felsőbb intézkedéseket be nem várom, hanem ismételve kijelentem, hogy a kérdéses lapra előfizetéseket többé el nem fogadok s magam sem fizetek elő.

A tekintetes szerkesztő ur cikke végén felemliti, hogy én tuczatszámra terjeszttem értetlen, de pénzes özvegy asszonyok segélyével (mert így megy a dolog) a rusznyák szemtelenség magyarpizskoló közlönyeit. Tisztelettel felszólítom önt, legyen szives vádját pozitív tényekkel beigazolni. Könnyű dolog ám az ilyen bizonyítékkal fellépni: „mert így megy a dolog“ Ez nem bizonyíték, hanem ráfogás. Lépjen elő adatokkal:

kategorikus parancs után Ada bevalja az igazi okot. Ő és Molly több jó barátjuknak légyottott adott Párisba, hogy ott nagyszerűen mulassanak. De minthogy férjeik határozottan ellenszegültek egy európai utazásnak, elhatározták, hogy a nászut végén, Saratogában jönnek vissza, hogy ott némileg kárpótolják magukat.

— Egyetlenegy ismerőssel sem találkozunk Párisban duzzogot Ada, s ott egészen magunkra volnánk hagyva. Itt nagyon unatkozni találunk.

Dorkás azonban ettől épen nem riadt vissza csakhamar megfogamzott benne egy elhatározás. Ada tiltakozhatik akarhogy, ő visszautazik vele New-Yorkba s még az nap este a „Neptun“ hátán ringatóztak Párisba.

— Ada valószínűs angyal, gondolja magában Dorkás miután Párisban már egy hetet töltöttek, milyen jól érzi magát itt velünk egyedül, pedig mi amerikaiak semmit sem gyűlölünk inkább, mint a magános visszavonultságot. — De nini! szakítja itt magát félbe — hiszen itt jön Ada az én Molly hugommal, kinek férje szent fogadást tett hogy Amerikát ebben az évtendőben el ne haryja.

állok eléje. Részemről csak azt jegyzem meg, hogy a kérdéses pénzes özvegyasszonyok eme u. n. pánszláv úzelmekre soha egy fillért sem adtak s adnak, szláv újságokat sem járatnak.

„Egyáltalában nem értjük, hogyan lenne bizony letehető magyar ifjak oktatása oly férfi kezében stb.“ Erre feleletem az: büszkességgel teljes érzettel gondolok vissza félszázados tanári működéseimre; büszkességgel mondom, mert épen ezen működés eredménye szől lehangosabban mellettem, megsemmisítvén az ellenem szórt aaptalan vádakát. Magasra emelt fővel vallom tanítványaimnak: Petőfiéket, Sárkányékat, Dihányit, Masznyikot s más derék hazafiakat. És gyermekeim hazaszeretetéről kételkedhetik-e valaki? Kapcsolatbnn ezzel felhívom Önt, Tekintetes Szerkesztő Ur, nevezzen meg csak egyet tanítványaim közül, ki az én oktatásom s irányításom következtében lett pánszláv? Petőfi Sándor emlékét mennyire tisztelem, tanúsítja az, hogy nagy fáradsággal s költséggel, munkával és odaadással létesült szép kiterjedésű növénygyűjteményem első hasábjain ott díszel a Petőfi Sándor által saját kézzel rajzolt koszoru. Méltóbb kitüntetésben azt hiszem nem részesíthettem ezen művét.

Ne aggódjék tehát Tekintetes Szerkesztő Ur. Én nemcsak nem szenvedéllyel, hanem sehogyssem kísértem meg és nem is fogom megkísérteni a szláv izgatást. Tőlem nyugodtan alhatik. Én államellenes tanok hirdetője nem vagyok és nem is leszek. Ezen hű vallomással védelmemet újságilag befejezem. Egyedüli bizalmas kérésem: ne háborgassa csendes visszavonultságomat aaptalan gyanúsításokkal. Ohajtom, hogy társadalmi működése ne irányuljon a nélkülözhetlen öszhang ellen, melynek meglenni tanár és tanítványa közt conditio sine qua non. Ha ezeket megteszi, legyen jutalma a közelsimérés.

Tisztelője

Szarvason, 1882 május 12.

Koren István.

* * *

A fentebbiekben szószerint adjuk az érdeemes tanár és kiváló tudós védekező nyilatkozatát. Mindenkor meghajlottunk az érdem és a tisztaság előtt; tesszük ezt most is. De midőn egyrészt öszinte méltánnyal adózunk Koren István tanár urnak, a nevelésügy és a tudományok terén szerzett érdemeiért, ugyanakkor mély fájdalommal kell továbbra

Molly kedves és jókedvű mint mindig, megöleli fivérét s tudtára adja, hogy nem sokára több barátjuk érkezik

— És honnan jössz, Molly? kérdi bátyja csodálkozva.

— Nászuton vagyok, ha nincs ellenvetésed.

— És férjed?

— Oh, Ben New-Yorkban van, nem akart velem jönni nekem pedig ok. etlonul ide kellett utaznom, mert megígértem Adának, hogy Párisban találkozunk.

Dorkás agyában hirtelen világosság támad, hevesen odafordul kis feleségéhez, a ki úgy néz rea, mintegy vértanu s szemrehányólag mondja neki:

Hiszzen te erőszakkal hoztál ide, és minthogy megtartom ama bibliai mondást, melyet rám olvastál engedelmesskedtem.

Szegény férj, nem tudott egyebet tenni, mint a szakállát tépgetni, mikor Molly megkérdezte, hogy miként hangzik a bibliai mondás.

A kis galamb gunyos pathoszsza rögtön elcította neki:

— „És ő legyen a te urad?“

is kételyünket kifejeznünk magyar hazafisága iránt. Adatok ez áfolhatlan adatak nyomán léptünk fel. Ezek el nem simíthatók a méltányosság útján; itt a jogosság vagy ogtalanság kérdése lép elő. Végleges ítéletet hozni e kérdésben azonban nem a mi feladatunk. Mi felvettük a harcot a lappangó ellenség, a panszlavismus ellen; csoda-e, ha azt sebezttük meg legelőbb, a ki leginkább exponálta magát?

H I R E K.

— (A s z a r v a s i F ü g g e t l e n s é g i K ö r) helyiségeinek ünnepélyes megnyitása mult vasárnap, 7-én ment végbe. — Este banquette adatott, mintegy 75 teríték mellett. Az együtt voltak a legjobb kedélyben töltötték el az időt éjfélutáni 1 óráig.

— (S z ö r n y ü) halállal mult ki. A napokban Kiss Mihály földes gazda tanyájáról két kukoriczaszárral és dudvával megrakott kocsin indult ki a város felé. Az egyik tulajdosan megrakott kocsin egy 18 éves suhancz ült, ki mentközben elbáméskodott a huszárok gyakorlatain. Egyszerre csak megbokrosodtak a lovak — s még fékezni igyekezett azokat ki csuszott alóla a laza teher s a szerencsétlen ficzkó a kerekék közé zuhant. Oldalbordái össze vissza törtek, feje több helyen iszonyu sérülést szenvedett; úgy, hogy a gyorsan megérkezett orvos ápolás ellenére is egy óra mulva. borzasztó kinok között meghalt.

— (H y m e n) Kohn Miksa b. csabai kereskedő mult vasárnap vezette oltárhoz városunkban Rasovszky Jósefine k. a. az izr. Zsinagogában.

— (B o k a J ó z s e f) hegedűművész városunkban f. hó 8-án hétfőn este a „SAS“ vendéglő helyiségében hangversenyt adott gyér közönség részvétele mellett. Kár, hogy a jeles fiatal zenészt kellő párfogásban nem részesítették, s talán ez az oka annak, hogy elment a kedve egyszerűen többször fellépni.

— (B a l e s e t) Póhl Dániel városunk főjegyzőjét hétfőn a d. u. órákban nem csekély baleset érte u. i. kocsin a csabacsüdi országuton haladt, midőn egyszerre nagy zápor kerekedvén, a villám közvetlen mellette csapott le egy ákáczfába. mire aztán a lovak megbokrosodtak, úgy hogy a kocsis nem birt velük. Erre Póhl főjegyző ur kiugrott a kocsiból, de oly szerencsétlenül, hogy lába kirándult és feje megsérült, minek következtében hosszú ideig lesz kénytelen a szobát őrizni.

— (U t c z a i v i l á g i t á s u n k) hiányait nem egy ízben volt már alkalmunk feltüntetni — s valóban nem lehet elegendő hajtogatni ama sokaktól hallott mondást, hogy mint sem ilyen, inkább semilyen világítás se legyen. Érdemes elöljáróságunk azonban valószínűleg úgy gondolkozik e tárgyról mint a nemes Podmaniczky báró a shakespeareai darabokról: hogy vagy jól kell adni, vagy sehogy, de adni kell. Telen meg csak pislog a főbb. vonalakon egy-egy hektikus lámpa, nagy hajlammal bírva az éjféli előtti nyugalmas elalvasra, — azonban nyáron, legyen bar oly sötét, mintegy fejeles esizma legbelsőbb zugában — s hozzá olyan sár, mely ragaszkodóbb a pénzedet meg sejdített pinczérenél, nincs számodra lámpa fény, ha csak sajátodra rá nem gyújtasz. Ezért ottan nem csoda, ha városunkban van egy elmés praktikus és kedélyes fiatal ember, aki az ilyen, sötét estéken soha sem távozik hazulról kézi lámpa, esernyő és kompasz nélkül, nehogy

— tévedésből — a helyett hogy haza menne, betévedjen valamely kevésbé nyugalmas helyre.

— (A f ö g y m n á z i u m i) önképzőkör áldozó-csütörtökön d. u. 3 órakor örömmünnpet ül a díszteremben, melyre az érdeklődő igen tisztelt hölgyek és urak ezennel meghívattatnak. Nyomatott meghívók is fognak szétküldetni.

— (A f a g y o s s z e n t e k.) Itt vannak a közelben. A gazda közönség félelemmel tekint a jövő elébe. Van is ok a rettegetésre. A táviró a föld minden részéből viharok híret hozza. Legtöbb helyt nagy jégesők voltak. A kár ugyan melyet okozott alig észrevehető, hatása mindamelllett a hőmérsék jelentékeny csökkenésén észlelehető. A napokban folytonosan hűvos szél futt. Ha ez tovább is így tart, nagyon könnyen megtörténhetik, hogy Pongrácz nap fagygyal köszönt be hozzánk. Fájdalom, ezen szomorú eshetőségnek minden évben kivan téve a gazda közönség.

— (A P e t ő f i-)társaság Debreczenben. Szép ünnepélyességeknek: a magyar irodalom ünnepeltetésének színhelye volt e hó 6-9 napján a kálvinista Róma, Debreczen. A nagy magyar város fényes fogadtatásban részesíté a Petőfi társaság nem kevésbé fényes küldöttségét, mely az első vidéki vándor gyűlését ott tartotta meg, a város közönsége meghívására. A társasgg tagjai közül ott voltak: Jókai Mór, a koszorus regényíró; Komócsi József, a jeles költő és szellemes elbeszélő; Teleki Sándor gróf, a felülmulhatlan elmésségű csevegő; Mikszáth Kálmán, a rövid idő alatt hirnevessé lett kitűnő fiatal író; Szana Tamás, Várady Antal, Bartók Lajos stb mindanyian irodalmunk jelesei, kik nagyrészt műveik felolvasásával emelték a szép napok érdekét. — Igen szép vonása volt ez ünnepélyességeknek, hogy a Petőfi társaság tagjai igyekeztek szerényen elhárítani magukról az ünnepeltetést s azt teljes mértékben reá vezetni hazánk büszkesége Petőfi Sándor emlékeztére. tanusítván ezt úgy felolvasott műveik tartalmában mint azon emléklap leleplezésével, melyet a Petőfi Sándor 1844-iki lakóházára egy debreceni polgár, Boros Sándor sir-kőfaragó alkalmazott.

— (S c h r e c k e r M.) udvari fényképész, kinek budapesti és besztercebányai műtermei országszerte ismeretesek, a mai naptól kezdve f. hó 29 ig városunkban időzik felvételek eszközlése végett. Volt alkalmunk látni nevezett fényképésznek új módont, gelatin-féle soha el nem enyésző photographiai képeit, ugyszintén a különböző fejedelmi udvaroktól nyert kitüntető okmányait, melyek alapján bátran ajánlhatjuk őt közönségünk párfogásába.

— (A b o r r a v a l ó) kérdésében a pinczerek is felszóltak; főlapjukban azon állomásponot fejtegetik, hogy őket a borralaló jogosan megilleti, mert ez képezi szolgálatuknak alapját, amennyiben annak keresztülvitele alig képzelhető, hogy szolgálat adójuk nekik oly fizetést adhasson, hogy pusztán ebből megélni tudnának. De különben is csak oly pinczér számíthat borralalóra, ki a vendég iránt tanusított különös figyelme folytán magát erre érdemessé teszi. Történik ugyan sok visszaéles, de az rögtön megszűnnék, ha az illető helyiségben adható legnagyobb és legkisebb borralaló a vendégek tudomására hozatik. Végül felszólnak a borralaló kifejezés ellen és ajánlják a szolgálatdíj elnevezésének behozatalát.

Fényképészeti felvételek.

Van szerencsém a t. helybeli közönség szives tudomására hozni, miszerint **budapesti ismert műtermem** ujonnan való be-
rendezése folytán egy országos körutazást téven: ez alkalom-
ból **Szarvason is, vasárnap, e hó 14-től kezdve f. hó 29-ig**
azaz **16 napig** terjedőleg a műfényképészeti- és festészeti terén
személyesen felvételeket eszközölök, s ugyanakkor működé-
semet helyben **véglegesen** beszüntetem. A képek **műtermeim-
ben** fognak **legfinomabban** kidolgoztatni, s a megrendelő ura-
ságoknak a **leggyorsabban** kézbesíttetnek. Különösen felhívom
a t. közönség figyelmét a legújabb találmányú **el nem enyésző**
gelatin-féle műfényképre; úgyszintén a **chromo-
olaj- és aquarelle-ben** kivitt képekre.

A **Württembergi- és belga királyoktól** s az uralkodó **Szász-có-
burg-góth** hercegtől s a f. j. d. l. től léggé tanus-
kodnak arról, hogy műtermem mindenkor megfelel **hírnevének**,
minélfogva bátorítok a műértő közönséget műtermem számos
átogatására s mellyel kéni.

A felvételek a **főutczai Bent-féle hában** e célra felállított
ideiglenes **zárt műteremben naponta déle 9 órától** kezdve
egészen **5. óráig** minden tekintet nélkül az **időjárásra** történnek.

Mély tisztelettel

Schrecker M.

ausztr. császári, magyar. württembergi és belgái
kir. udvari fényképész.

Hirdetés.

Egy 13-14 éves fiu

mint tanuló

felvétetik

Vidovszky Károly

fűszerkereskedésébe

B. Csabán.

Dreher Antal-féle

kiviteli palaczkcserekek

egyedül kaphatók és megrendelhetők csakis

Dietrich és Gottschlignél Budapesten, vagy

Dreher Antalnál, Kőbányán.

A nyáron át naponta háromszor friss töltése a pa-
laczkok töltése céljára eltett, legkitűnőbb kivitel
palaczkcserekeknek.

Ismételadókat legnagyobb előnyökben és enge-
délyekben részesítjük

Szives tudomásra.

A t. cz. közönséget, mely csak Dreher-féle kivite-
lű sörrel foglalkozott, arra figyelmeztetjük, hogy csak azon palaczk-
cserekek hamisítatlanok és eredetiek, melyeknek vignetáin a **Diet-
rich és Gottsch** világosan észrevehető.

Gyógyítása

a meg yengeségnek, köhögés, fulladás, vércöhö-
gés, álmatlanság, étvágyhiány, tüdő és gyomor-
bajoknak.
az egyedül valódi

HOFF JÁNOS-féle

maláta- kivonat használatára, mint HOFF
JÁNOS-féle maláta-kivonat egészségi sör, a HOFF JÁNOS-
féle koncentrált maláta-kivonat, a HOFF JÁNOS-féle maláta
egészségi csokoládé és a HOFF JÁNOS-féle mellmaláta czu-
korkák.

A urópai állam, csász. kir. udvari szállítója
HOFF JÁNOS

..... kir. kassabíró tanácsos, a koronás sör-
reszt tulajdonosa, a főbb porosz és német rendek lovagjának.
A Hoff János-féle malátakivonat feltalálója s egyedüli ké-
szítőjének.

**Bécs, Gyárhelyiség Grabenhof. 2 sz.
Iroda es Gyári raktár Graben, Braun-
nerstrasse 8. sz.**

Reménytelenül szenvedtem öt éven át a leghevesebb gyomori
hurutban. A legbensőbb hálámért fejezem önnek ki annak meggyógyi-
tásáért melyet csakis az ön Hoff János-féle malátakivonat egészség-
sörének használata által értem el, s ez által ma már ismét egészsége-
met visszanyertem. — A hasonló bajban szenvedők előnyére kérem
ezen soraim nyilvántételére. Mély tisztelettel

Szegvár, 1881. nov. 6

STABL FERENCZ.
földbirtokos.

(Kivonatban.) Az ön HOFF-féle malátakivonati-egészségi
sör már egyszer megmentette életemet és annak jótékony
élvezete egészségemnek még most is nélkülözhetetlen.

Ma..... a..... y..... B..... M..... s Fr. Po so
Duna-utca 450. sz. janus 25. 1879.

Szarvason kapható Nyá-si- Som- urn-
Mezőtúron Schreiber Sámsonnal,

AZ ASSICURAZIONI GENERALI 1881-ik évi MÉRLEG.

Nyerőség- és veszteség-számla a A mérleghez (1881.)

Main financial statement table with columns for 'Bevételek' (Revenues) and 'Kiadások' (Expenses), categorized by 'A tétel neve' (Item Name).

Nyerőség- és veszteség-számla a B mérleghez Élethbiztosítási osztály (1881.)

Subsidiary financial statement table for the Life Insurance Department, showing detailed revenue and expense breakdowns.

AZ ASSICURAZIONI GENERALI VAGYONI ÁLLÁSA 1881. DECEMBER 31-ÉN.

Balance Sheet table with columns for 'VAGYON' (Assets) and 'TEHER' (Liabilities), listing various assets and liabilities with their respective values.

Dr. MAUROGONATO I., Baró MORPURGO József, Baró RÁLLI AMBR., SEGRÉ V., Dr. CALABI R., GOLDSCHMIEDL LIPÓT. A vezértitkár MARCO BESSO. Magyarországi főigénksége Budapest, Dorottva-utca 10. szám, az intézet saját házában.